

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Exercitatio Poetica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

EXERCITATIO POETICA.

EPISTOLA HEROICA

ALEXANDRI FARNESII Ducis Parmensis ad PHILIPPVM II. Hispaniarum Regem, suadentis vt in vrbibus Belgij à se recuperatis Collegia Societatis IESV collocet, singula pro arcibus futura.

*E*nterùm iustam Deus & Victoria caussam,
Proque tuis & te que geris arma probant.
Auspicis, Rex magne, tuis Antuerpia cessits
Quo steterant hostis, stant tua signa loco.
Ære sonant turres, tormentis mœnia; plausu
Pars populi melior, totaque castra fremunt.
Jones, lætitiæ testes, per compita lucent:
Pulsa loco Pietas ad sua templa redit.
Ipse triumphali se cingit arundine Scaldis,
Cuius cant, ipse scire videntur aquæ.
Urbs tam firma situ, tam vasto flumine septa,
Inuia virtuti credita penè fuit.
Urbs tamen hæc, flumenque tuo iam Marte receptum,
Spem facit hoc recipi cetera posse modo.
Hæc tibi succubuit, quam dum videt esse subactam,
Ipse fidem victor vix sibi miles habet.
Ex quo scuta virum, galeasque, & fortia voluens
Corpora, tardum egit Mosa cruentus iter;
Cum Traiectini rubuerunt sanguine muri,
Nec rubuere minus militis arma tuis;
Nulla fuit maior victoria, nulla triumpho
Dignior: hæc visa est Belgica penè capi.
Flandria nunc tuta est, nunc tuta Brabantia; totque
Oppida que cepi, nunc ego capta reor.
Nunc demum (gratæ tibi) tot vicinus vrbes,
Impia que tulerant in caput arma tuum.
Vicinus, heu! vrbes; tumidum non vicinus hostem;
Victus adhuc vires, telaque inermis habet.
Tela, quibus frustra concurrant ensis & hasta,
Nec quibus occludant murus & runda viam.
Forſitan hoc queris, que sint tam noxia tela,
Que tibi plus armis esse cauenda putem?
Sunt animi cæcis decepti erroribus: illi
Pro telis fraudem perfidiamque gerunt.
Non hæc militibus, non hæc compeſcitur armis,
Hæc nullâ belli vincitur arte lues.

Aaaaaa 3

Conde

Conde altas turres, ipsique minantia celo
 Mœnia, quæ vastis ambiat annis aquis;
 Mœnia transiliet, fossas superabit & undas,
 Et sibi per turres vallaque sternet iter.
 Mille seras validis, ut serues, adice portis,
 Mille seras tacitâ detrahent illa manu.
 In portis vigilet vigilet per mœnia miles,
 Quâ subeat, cæcas inuenit illa vias.
 Troia stetit victrix, dum virtus miscuit arma,
 Obiciens telis tela, virisque viros.
 Non armis illam caelestibus acer Achilles,
 Non gemini Atridae, non Telamone satus,
 Non anni domuere decem, non mille carina:
 Tam fortem exitio fraus tamen una dedit.
 Hæc metuenda tibi est, hæc captas obsidet vrbes;
 Nempe animos gentis cordaque capta tenet.
 Nec tamen innata est talis decordia Belgis;
 Ingenio populus dissidet ille suo.
 Nec tamen illorum tibi pars parere recusat;
 Sed pars imperiis est aliena tuis.
 Hæresis infecit. caput est & causa malorum
 Hæresis: hac orcus nil, puto, peius habet.
 Illa furens latè per campos errat & vrbes;
 Quaque errat, Stygio sub pede luet humus.
 Crimibus euulsos in vulgus proicit hydros,
 Et furiis implet pectora tacta suis.
 Hæc ferro & flammis, hæc cæde & sanguine gaudet;
 Iniicit hæc audas in tua iura manus.
 Vnica lex illi, nullas agnoscere leges;
 Quod iuuat & lubuit, iusque piusque vocat.
 Fas illi, omne nefas; illi discordia, pax est;
 Virtus, impietas; fœdera, nulla fides.
 Plus tibi quàm Belgæ nocet hæc; hæc una rebellat;
 Hæc in te pugnat viribus usa tuis.
 Nec parcat Superis: Superum mysteria sæpè
 Sparsit humi, & canibus sæpè voranda dedit.
 A se direptis infert incendia templis:
 Quàm multa in cineres, hei mihi! versa iacent.
 Cumque videt flammæ, animos accendit ab illis:
 Sic noua se pietas, sic nouus ardor alit.
 Vrite cum templis Diuos, ait, vrite flammæ;
 Ille mei in Diuos ignis amoris erit.
 Quæ violat Superos, quæ calum oppugnat, & ipsum
 Numen, Principibus parceret illa suis?
 Aut non illorum terras spoliaret & vrbes?
 Nec quidquid raperet, crederet esse suum?
 Credat ut esse suum, satis est rapuisse; rapinis
 Pascitur: has belli præmia, iusque vocat.

Sed

Sed quia bacchantem reprimis, frenasque rebellem,
 Nec finis, ut spoliis crescat inulta tuis;
 Et quia quæ rapuit repetis, repetita tueris,
 Teque opibus perdi non finis ipse tuis,
 Te vocat immitem, te nominat illa tyrannum:
 Et vulgi fecem, quæ sibi credat, habet.
 Error hic à teneris cum crimine discitur annis,
 A teneris discit te violare puer.
 Nota cano; non hoc, toties quæ fœdera rupit,
 Quamuis sit mendax, ipsa negare potest.
 At tu bella moues, & multo milite pugnas,
 Ut rapias illi, quod prius illa tibi.
 Quid tamen arma iuuant, quid capta Brabantia, quidve
 Ante tuos supplex Flandria tota pedes;
 Si maneant animi, quales dum bella parabas,
 Armaque si solæ deposuere manus?
 Si maneant animi placidâ sub fronte rebelles,
 Et subito erumpat flamma putata cinis?
 O quoties vincenda tibi tua Belgica restat!
 O quoties Hydra colla secanda nouel
 Hei mihi! si frustra victor tot prœlia gessi:
 Hei mihi! si frustra tot cecidere Duces.
 Fac tamen has multo flammas exstinguere nitâr
 Sanguine, & innumera cede piare nefas.
 Quid tibi submittent, nisi vultum rursus & ora?
 Quæque iterum fallant, quid nisi verba dabunt?
 Credemus verbis iterum celantibus iras,
 Experti, flammas quas tegat ille cinis?
 Eheu! quàm facile est crimen non prodere vultu,
 Quodque animus versat, dissimulare nefas?
 Ergo age bellorum cum bellis eiice causam;
 Inque suo tantum semine tolle malum.
 Cum quæ venerunt, discedent bella; redibit
 Hac abeunte, abiit quæ, veniente, Fides.
 Sed neque Marte tuo potes hanc benè vincere pestem:
 Si posset subigi Marte, subacta foret.
 Nempe fero Medici non sanant omnia ferro
 Vulnera; nec quoduis tollitur igne malum.
 Aptæ suo hæc medicina loco est; queis flamma noceret
 Corporibus, vires succus & herba dabunt.
 Nec mihi, quæ sanem subit ars; mea ferrea dextra est:
 Vix mollem hæc possunt vulnera ferre manum.
 Quæ velit infestis animis possitque mederi,
 Turma virum est; IESV nomen & arma gerunt.
 Cum studia illorum (memini) moresque notasses,
 Dixisti: Gens hæc nomine digna suo est.
 Illa tuis addet, quod adhuc, Rex magne, triumphis
 Defuit, & tandem plena trophæa feret.

Et

Et quoniam sanare tuos, quàm perdere mauis;
 Vtilis hæc victis hostibus hostis erit.
 Non illi validis torquentur pila lacertis,
 Nec sæuo rigidum cingitur ense latus:
 Non gerit illa manu clypeos, nec spicula versat,
 Nec ferro pectus, nec tegit ære caput:
 Sed virtute animos, & cali munit amore,
 Nilque prius armis Religionis habet.
 Bella mouet vitii; fraudes oppugnat & iras,
 Deque sua pulsas protinus arce fugat.
 Sed quoties pugnat, patienti pugnat amore:
 Cedit, & hac gaudet quilibet arte capi.
 Sæpè refert fractosque arcus & tela Cupido,
 Et queritur plus hæc arma valere suis.
 Sæpè sibi doluit contundi cornua Bacchus,
 Cum dolor in lacrymas verteret omne merum.
 Vidi ego mutatum subitò, qui dixerat antè:
 Tu mihi Bacche Deus, tu mihi Cypri Dea es.
 Vidi ego iuratos in mutua vulnera ciues,
 Quàm tulerant gladios, fœdus inire manu.
 Qui tantos motus, tantos compefceret ignes,
 Ex IESV solers agmine miles erat.
 Adde quòd, in teneros dum peruigil excubat annos,
 Discat ab his quid sit turpe decensque, puer:
 Utque ipsi Regum Domino, rerumque Parenti;
 Sic quoque seruandam Regibus esse fidem.
 Viderat hanc aciem, totoque expalluit ore
 Hæresis, & colubris sibila vana dedit,
 Aduersasque suis detestans artibus artes;
 Crescit in exitium gens, ait, ista meum.
 Dixit, & euulsos lacerans cum criminibus angues,
 Concussit rabidum terque quaterque caput.
 Gens pia cresce, precor, furiamque euerte nefandam,
 Perdentem populos Regnaque perde luem.
 Tu monstri insidias oculos deducis ad ipsos,
 Tu que tecta cupit damna, latere vetas.
 Per te mille doli, per te mendacia mille,
 Errores per te probraque mille patent:
 Stulta quibus leuitas, hebetisque amentia vulgi
 Plaudit, & insanà credulitate fauet.
 At tu consilis, oro, Rex, amue nostris,
 Si tibi, si cupias consuluisse tuis.
 Dum licet, illorum clades auerte tuasque;
 Et dubiis rebus, quam potes, asser opem.
 Maior adhuc superest pars belli, vincere victos,
 Huic operi una cohors desit, & una sat est:
 Quæ signis animisque suis inscripsit IESVM
 Rite cohors, castris deficit una tuis.

Vnam

Unam militia, vt Belgas tuare, cohortem
 Adde tua: numerum non habet illa suum.
 Hec tibi captinas subiget felicius urbes,
 Quam tua tam validis agmina plena viris.
 Vincant arma viri, Belgas hac vincet; & hostem
 Hac subiget, quâ plus parte timendus erat.
 Crede mihi, quot huc dederis Collegia turme,
 In quibus excubias seruet & ipsa suas:
 Tot speculas dederis, tot captis vrbibus arces,
 Quæ nullâ poterunt fraude, nec arte capi.

O D E

Ad Amplissimum virum, Dominum MARTINVM SI-
 VILLA, FERDINANDI filium, Magni Concilij Re-
 gis Senatorem, cuius parens olim Antuerpiæ diuo
 IGNATIO eleemosynam largitus.

Hic ades magni columen Senatus;
 Par aus, maiorve, Sinillianis;
 Fors & hoc dici finis, ô meorum
 Prime Sodalis.

Gestiens nulli mea plus amari
 Musa, te ad primi noua festa seculi
 (Magna si quidquam tibi donat otis
 Curia) poscit.

Ducta iam denos decies per annos
 Temporum trietrix stat; & augurari
 Vatis si quid datur, ibit annos
 Maior in omnes

Magna Loiola soboles: nec illam
 Sit potens aut trux cruce & igne Iapon
 Perdere, aut nostro toties cruentus
 Sanguine Maurus;

Nota nec Calui rabies Ministri, aut
 Pertinax odisse Lutheranus;
 Non edax liuor, vigil innocentum
 Rodere famam.

Nostra quin etas odiis ab ipsis
 Longius vires animosque ducet,
 Qualis aduerso violentus ignis
 Flamme crescit.

Nam quid in Numen Superosque possint
 Tam leues ausus hominum? paternâ
 Si regit natos ope dux IESVS;
 Scuiat asper

Bbbbbb

Maurus

Maurus & Iapon, fremat & Lutheri
Dira, Caluiniq̃ue ferox propago,
Iungat armatas, licet, Orcus iras,

Nec il moror; unus

Spernere obstantes animosus hostes,
(Martius quò me rapit ardor?) unus
Obuium cunctis dabo pectus, audax

Dicere pugnam.

Musa sed gressum preme concitatum:
Namque me pugnas per & arma ferri,
Nec locus, nec mens; magis at modestum

Dicere carmen.

Qualiter Lioila Deo incitatus,
Tecta fortunaeque suamque fortis
Patriam fugisse, Parisiorum
Venerit urbem.

Urbs nimis felix, meritò inuidenda
Ceteris terris, tua nosse prudens
Si potes tanto bona que parauit

Hospite caelum.

Forma si vilis tibi, sæpè vili
Mens amat formâ latuisse. Virtus,
Fronte non solâ benè semper esti-
mata, recessus

Pectoris cecos habitare gaudet,
Mox suam latè explicitura lucem.
Sic cinis flammâ subito daturum

Occulit ignem.

Quid loquor? raros latitantis urget
Cura virtutis; nec auara curat
Dextra, si sortem premat immerentum

Tristis egestas.

Hinc frequens Scaldim Sequana anteponeas
Nudus argenti properare magnam
Sneuit Antuerpam, stipe colligendâ
Diuitis urbis.

Tuq̃ue non parçâ numerasse dextrâ
Diceris (magnos habet illa testes
Fama) mi numquam reticende Ferdi-
nande Siuilla.

Te canam quando me iterum biuertex
Mons feret posilimind Poëtam:
Tunc caue valles resonante dicent

Voce Siuillam.

O D E
AD NOBILISSIMOS DOMINOS
CONSVLES AC MAGISTRATVS
ANTVERPIENSES.

ANTVERPIA D.IGNATIO munifica, viuo mortuo-
que: viuo eleëmosynam sæpè largita, mortuo prima
terrarum magnificentissimam ædem excitauit.

IO triumphe ! prima tot orbium
Anuersa gaude : prima, Sodalium
Ignatianorum triumphos
Ire novos redeunte sæclo,
Gratare : pars est ante alias tibi
Ingens in illis. O meritis pares
Aut voce quæ satis lyræve
Musa potens cecinisse grates!
At tu mearum, qui citharam tenes,
Præses Dearum, Phæbe, biuertici
Descende Parnasso, rogatusque
Aduaticam meliore plectro
Molire laudem, qualiter hospitem
Parisiorum finibus aduenam
Donare Loliam potentum
Sueta virum sipe copiosa.
Namque igne postquam pectora celico
Attracta sœnsit, protinus & larem
Post terga speratosque honorum
Dat titulos animosus exul.
Non multus illum frater imagines
Monstrans auorum, & degenerem arguens
Querela, non supplex rogantis
Ira domus, humilesque palme;
Non dulce quidquid, magnificum aut putat
Mortale vulgus, mente quatit virum.
Constante; nec terret relictis
Dura opibus veniens egestas.
Milésne, dixit, sanguine Cantabro,
Diuis amatam pauperiem pati
Recusæ, in exemplum trahentis
Ire Ducis piger, & vocanti
Parère calo? scilicet ardue
Dum Pampelone mania Gallico
Concussa tormento laborant,
Impavidum feriant ruina,

Bbbbbb 2

Et

Et non inertem, nec timidum mori,
 Dicat vel hostis: cum melior vocat
 Me causa pro magni Tonantis
 Religione, sacris, & aris,
 Cum seuiantes Orcus Erinnydas
 In bella ructat; signa ego perfidus
 Defector ciurem, meorum
 Supplicis patiens teneri?
 At non mei sic sanguinis immemor,
 Stirps bellicosi mascula Cantabri,
 Turmas per hostiles anhelos
 Vulneribus meruisse palmam.
 Sic fatus, acri pectoris impetu
 Velox paternam cadere de domo,
 Contempsit obstantes amicos,
 Et lacrymas abitu morantes.
 Fertur propinqua nudus Iberia
 Fines pererrasse, & per inhospitas
 Cautesque, Pyrenesque dorsa,
 Ad Sequana properasse ripas.
 Hic exfulantem exercuit improbus
 Labor sciendi, discere iam graui
 Etate dissuetum, & seueris
 Difficilem studiis: at ipse
 Letus profanam militiam sacram
 Mutasse, duram tentat opus via,
 Magnisque luctatur Sophistis,
 Puluere conspicuus decoro:
 Donec rogata destituens ope
 Ferox egestas expulit hospitem
 In arua Belgarum, & superba
 In patriam tulit Andouerpæ.
 Hic non auaros indigenas, neque
 Clausas egenis Aduaticum manus
 Sensisse gausus, benignæ
 Multa bonus canit augur urbi:
 Ventura quondam tempora, tempora
 Saturniano qualia seculo
 Colit vetustas, cum nec auro
 Sit pretium nitidisque gemmis,
 Cum tota cornu diuite copia
 Se fundat agris. ô! precor audiat
 Hec vota Liole, & secundis
 Annuat auguriis Olympus.
 Hac spe superbo templa dicauius
 Eterna saxo, non imitabile
 Opus, nec audendum Myroni aut
 Praxiteli; magis inuidendum.

Hac

Hac spe, meorum gloria carminum
 Antuerpianæ lumina Curie,
 Ignatianæos triumphos
 Luminibus celebrate festis.
 Vos nec tacebit posteritas; neque,
 Si nostra quidquam Musa potest, meis
 Vos incelebratos relinquam
 Carminibus, patria ô Parentes!

PATRIS CORNELII SILVII
 IN MARI GLORIOSA MORS.

N Vntia Flandriacas dudum compleuerat oras
 Fama, mari toto magnis volitare Batavos
 Classibus, Arctoum claudi sub retibus æquor.
 Extemplò commoti animi: fremit arma iuuentus
 Nautica; prima ducum sibi quisque pericula poscit.
 Tum portu educunt naues; pulsata per urbem
 Tympana dispersos cogunt ad littora nautas.
 His aliud cunctis presentius additur armis
 Auxilium, septem delecti ex Ordine Patres
 Qui IESVM vitæ studiis, & nomine præfert:
 Heroum genus inuictum, quod in omnia ponti
 Loiolide nautis socium discrimina mittunt.

Hos inter comes ad naues non ultimus ibat
 Silvius, intrepidum pectus. Qui cultus euntis,
 Quæ species fuit, & magnæ constantia mentis,
 Dum peteret quod non erat euasura periculum?
 Vt primum adspirant aure, sinuataque tendunt
 Vela Noti, timor Hollandum retinacula soluit
 Classis, & inuehitur pelago. Pars mitior anni
 Desierat, tempusque aderat quo Belgicus horret
 Fluctibus Oceanus, spirantque Valentius Austri.
 Non minus ad Boream cursus, gelidosque Triones,
 Inceptos peragunt. fertur cita gurgite classis.
 Iamque aded innumeris constratum retibus æquor,
 Piscantumque rates per fluctus ordine longo
 Dispositæ procul apparent, confusa trahuntur
 Retia; turbati trepidant mussantque Batavi.
 Iam clamor, iam terror erat; sed certa maligni
 Heu! spolia, & certos venti inuidere triumphos.
 Ergo alacres dudum à tergo spirantibus Austris
 Omnibus in Catos nequidquam nauibus ibant,
 Intenti in pugnam, cum vento horrere profundum
 Paulatim magis atque magis: commota tumescunt
 Equora, maioriq; fremunt stridore procellæ:

Bbbbbb 3

Et

Et nunc vicinos oculis sublimior unda
 Subducit, rursus equato mox gurgite reddit
 Hollandos, spes nulla manus committere pugna.
 Horvius (hic classi ductor) cum fluctibus, inquit,
 O comites, si me celi non fallit imago,
 Pugnandum est hodie. Peruct mare, tergaque calo
 Erigit: hunc timeo Batauis plus omnibus hostem.

Vix ea fatus erat, ventisque instantibus ingens
 Pars maris in nauium affiliens, ipsumque virosque
 Proluit. Extemplò accurrunt per curua madentes
 Transtra viri, funes laxant, subductaque Coris
 Vela negant: vasto dispergitur equore classis.
 Quis coniurati motus fremitumque profundi
 Explicet? aut possit verbis equare fragorem?
 Nulla quies, mediis credas in fluctibus Alpes
 Vndare, inque rates liquidos incurrere montes.
 Heu! quid agant maris in tanto calique tumultu?
 Quò cursum intendant miseri? diffiditur arti;
 Quoque fretum ventusque rapit, sine lege feruntur.
 Quis tibi tum, Silui, sub tanta pericula misso
 Sensus erat? tali cum feruere cuncta tumultu
 Prospiceres puppi è summâ, totumque videres
 Miseri ante oculos tantis stridoribus equor?
 Corpus, quod poterant unum, cum naue proterui
 Lactabant venti; mens inconcussa manebat.
 Non illum exitij certa impendentis imago,
 Non vasti vndarum cumuli, quos undique Nereus
 Concitat, inque ratem factò velut agmine torquet,
 Affecere metu: stat inexpugnabile pectus
 Herois, fessos vocat ipse ad munia nautas
 Intrepidus, pauidisque metum vectoribus aufert.
 Hos inter plures calique marisque fragores
 Effluxere dies, nec tempore victa remittit
 Tempestas; crescit rabies, propiusque minatur.

Est Batauos ultra, quâ sese littora circum
 Oceanus Frisia magno curuamine flectit,
 Dorsum immane mari syrtis: circumflua vasti
 Vnda freti nomen terræ Vlielandia fecit.
 Illa ubi destituit pelagus, solitusque retraxit
 Æstus aquas, longè aggestas ostentat arenas
 Splendida; mox rursus ex alto redeuntibus undis
 Insidiosa latet sub gurgite, certa carinis
 Pernicies, quascumque vadis impegit æstus.
 Huc tanti ignaros discriminis aspera ponti
 Et Boreæ furialis hiems rapit. Hac super addunt
 Horrorem tenebræ, duplicataque noctis imago
 Iam magis atque magis, vicina pericula celat.

Noctis

Noctis erat medium; rector sese in scius alto
 Iactari velut ante putat, nec turbida prater
 Aquora, quod metuat fugiatve, subesse periculum:
 Cum subito ingenti naus succussa fragore
 Constitit, atque vadis infixæ tenacibus hæset.
 Conclamant nauta exanimæ, miseroque ululatu
 Cuncta replent: veluti cum mania subruit urbis
 Hostis, & euerfis muris valloque potitus,
 Incautos subito aggreditur certamine ciues.
 Turbam inter trepidantem accurrit Siluius; utque
 Nulla super miseris prater caelestia cernit
 Auxilia, ante oculos infixam cernit arenis
 Stare ratem, à tergo pontum sine fine furentem:
 Submittit genua, & cum vultu ad sidera palmas
 Attollens, Moriamur, ait. Si corpore solus
 CHRISTE iubes, misereque vocat lux ultima vite,
 Adsum: nulla mora est; venientes pectore toto
 Excipiam fluctus. habeat sibi corpus, & alto,
 Vt volet, Oceanus mersum sub gurgite voluat.
 Dum meus ille animus viuat, dum spiritus ad te
 Liber eat, patrij leuis est iactura sepulchri.

Sic fatus, propere surgit, vultuque sereno
 Pallentem ad turbam versus: Nunc pectore firmo,
 Nunc animis opus est, comites, absistite planctus;
 Vique decet Dunkerkanos, utque ignea sæpe
 Fulmina tormentorum inter fecistis, auite.
 Nunc quoque virtutis memores, contemnite mortem.
 Obruat ignauum hoc undis & inutile corpus
 (Si visum est superis) pontus; mens criminis experts,
 Vindexque Oceani, seruabit inobruta vitam:
 Si modo corda dolor scelerum sibi conscia tangat,
 Et vite maculas lacrymarum diluat imber.
 Dixerat: ast dudum letales aluens undas
 Accipiens, ruptaque trabes, & certa sub ipsis
 Mors oculis cunctis plus hortatoribus urgent.
 Tum verò admissas certatim expromere noxas
 Idem omnes simul ardor habet: secreta feruntur
 Vulnera sub lucem, & multos suppressa per annos
 Crimina iam nullus retinet pudor; omnia promunt.
 Hæc illi: furit interea non segnius æquor,
 Sublimemque æstu subterlabente carinam
 Sapius attollens, summis suspendit in undis.
 Illa freto redeunte suo mox pondere præceps,
 In fatale vadum recidit; quassata ruinxam
 Dant latera, insinuant laxis compagibus unde.
 Iam facies maris intus erat; Cornelius æquor
 Pectore propellens, mediâ sub morte natantes

Confir-

Confirmat socios; nunc huc, nunc aduolat illuc,
 Oblitusque sui fertur: En vulnera nobis
 Illa patent (nam dextra crucem sublata tenebat)
 Huc alacres plenique animis properate, superstes
 Fluctibus hæc animus se tutus in ostia condat:
 Hoc nulli poterunt nos portu excludere venti.

Talibus oranti vasto stridore debiscens
 In partes utrimque ratis diuisa recessit.
 Tum piceum erumpens fundo mare, fracta carina
 Membra, virosque simul diducto absorbet hiatu.
 Pauci, quos melior inuit fortuna, natantes
 Amplexi manibus tabulas, conuulsaque mali
 Robora, in hostilem tandem excutuntur arenam.
 Siluius, ut rupta nauim compage solutam
 Vidit; & ingenti patefacto irrumpere fluctus
 Limite, pendentis manibus complexus virisque
 Effigiem CHRISTI; Nunc, ô IESV, accipe, dixit,
 Hanc animam, laterisque tui sub vulnera conde.
 Plura precaturum inuoluit sub gurgite vortex,
 Moxque iterum fundo sublatum reddit ab imo.
 Ille natans fluida subnixus fragmine puppis,
 Inter aquas IESVM, quoties finit hircere fluctus,
 Voce refert, IESVMque ipsis immurmurat vndis:
 Donec vi veniens pontus, que vexerat illum
 Excussò longè è tabulâ vocemque animumque
 Abstulit, & nigro correptum vortice torfit,
 Non retrâ superas emergere passus in auras.

I felix anima, & victrix pelagique, tuique,
 Naufragio è medio pulchrum molire triumphum
 Ad Superos; tecumque animas, quas ritè piasti,
 Illustres animas, vitamque in funere nactas,
 Ceu spolia æthereis, ut dignum est, sedibus infer.
 Quamuis Oceanus medio sub gurgite corpus
 Exanimum premat, aut versent in littore venti:
 Tanta tamen virtus nullis ludibria debet
 Fluctibus aut ventis; ridet quodcumque minatur
 Pontus, & inuitis victrix emergit ab vndis,
 Ipsa sibi placidus quouis in turbine portus.

Sol in Leone Belgico.

Ecce Cleonai micuit dum sideris astrum,
Tactaque Phaebo fulgurat igne iuba;
Ignati celebrare diem Leo Belgicus ardet,
Et facit hic terris, quod facit ille polo.
Iamque toros multo comit formosior auro,
Signaque Loiole pectore fixa gerit:
Et procul inflexa Diuum ceruice salutans,
Gaudet sacratos lambere posse pedes.
Scilicet insolito latè fremit excita plausu
Belgica, Loiolam deuenerata suum.
Hinc memor hospitij, veteres Antuerpia amores
Suscitat, hinc studiis emula Bruga suis.
Mille diem geminant votiuus ignibus ara:
Mille faces noctem, dum venit illa, fugant.
Omnia cum fulgent, flammis super emicat omnes
Quod sacro Ignatius fundit ab ore iubar.
Hoc Belgae observant, oculos hoc fidere pascunt,
His facilem meritis in sua vota trahunt.
Quin Pater ipse, poli benè vix statione receptus,
Viserat indigetum tecta per alta choros,
Cum flectens oculos, veteres respexit amicos,
Optavitque novos, Belgica templa, lares.
Hec colit, haec ambit, seque his oblectat in oris,
Hic sobolem leto germine multiplicat.
Parcite Romani, populares parcite Iberi;
Belgica & ipsa sibi vindicat Ignatium.

Ccccc

Missio

Missio Hollandica.

Inter delphinas Arion. ~

Pænè superfuso tellus iacet obruta ponto,
 Quam Frisii & Batavi Mattiacique tenent.
 Vique in aquis, aut inter aquas prope littora nati,
 Sic gaudent in aquis vivere, & inter aquas.
 Felices olim, Regis cum iura colebant,
 Romanamque, Deo debita iura, Fidem:
 Cum necdum belli fraudumque indagine capti,
 Subdiderant duro libera colla iugo.
 Eheu! nunc Dominoque suo Celoque rebelles,
 Ruperunt iuncta iura fidemque manus.
 At bene quoddam melior tanto in discrimine cursum
 Pars tenet, & senis altior exstat aquis.
 Pars etiam rapidis quam vortex meraserat undis,
 Sospes inoffensum per freta carpit iter.
 Vos statio fessis, vos mersis vita fuistis,
 Cum sociam, IESV turma, tulistis opem.
 Vestrum opus est illis servare aut reddere vitam,
 Quos noua tam saevi gurgitis ira premit.
 Per vos in medio securi turbine ludunt,
 Et retinent certum quod docuistis iter.
 Nec levis est vestri merces pretiumque laboris,
 Cernitis unanimi pectora iuncta fide.
 Sic olim medios inter delphinas Arion,
 Ipsosque & tumidas carmine mulsit aquas.
 Tacta fides citharæ delphinas in equore iuuit:
 Hos iuvat, & per vos servat auita Fides.

Fructus

Fructus Missionis Hollandicæ.

Occide, & manduca. Act. 10.

Panditur en celum; procul hinc, procul ite profani:
 Quidquid id est, fiant visa secunda, precor:
 Ah meliora piis. Vementia linthea celo
 Conspicor, immundis linthea plena feris.
 Has ego sustineam confusa cade necatas
 Mandere, & impura polluere ora dape?
 Hoc tamen ostento Gentes seruare profanas,
 Nostraque iussus erat sacra docere Petrus.
 Talia multa queri, Socij possētis IESV,
 Qui colitis Batauū quam mare pulsāt humum.
 Illic est quodcumque Petro fuit ante timori:
 Hanc tamen ora petunt vestra manusque dapem.
 Non placet impuros, ut putria membra, recidi;
 Si medica possunt membra coire manu.
 Vivant, atque nocens ponant aliquando Venenum,
 Paruaque pars sani corporis esse velint:
 Ut sano incipiant tandem arridere palato,
 Sintque dapes gratæ, quæ prius horror erant.
 Hoc agite, o Socij, infectis succurrite membris,
 Vertite in optatos ipsa venena cibos.

C c c c c c 2

Missio-

Missionis Hollandicæ latebræ.

Εν καθύμασι πλέον ἀφρονός ἐσιν ἄγρα.

Vberior latebris venatio.

Αλλ' ὑμεῖς θεῶν καὶ ἀνέκτων χυῖοι ἐστέ,
 Οἷταις αἰρετικῶν ἢ ἐφοδευόμενοι
 Τὰς πολυαῖς, βελανθὴν πᾶσι μὴ ἀγρεύετε θήρα,
 Μὴδ' ἐπὶ οἰωνὸν πλέγμασιν ὑμετέροισι·
 Ἀλλὰ βεβύτοις, πολλὰς τε πόδας χρίλεπας τε παθόντες,
 Ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρτίθτε.
 Ἰστε γὰρ, ὡς τὸ γέρας ψυχῆς ἀεικαλλὲς ἔσται,
 Πειράμεθα θεία αἷματι θεῶν, ἐσχάτῃ.
 Μὴδ' ἀνείδ' ὅτι δῆτις ἀγροδυσάμεν' ἐς λαθόντες·
 Πόλλας αἰ γέρας ἑξήματο θήρα φανείς,
 Κρυπτόμενοι δ' ἐλάνθη· τὸ δ' ἐν καθύμασι ἀγροῦσται
 Ἰμερόεν, καὶ γὰρ αὐτῷ ἀγροῖται
 Ἀφρονός ἐς ὀπιπλείον· ἰδὲ, πᾶσι ὅξεια κλάγγα
 Τοῖς περὶ τοὺς ἄγρας σφόδρα ἐφίμενοι
 Ἰρῆς, ὀρμηθεὶς δ' ἐν ἐσπέρῳ ἀμφιποταῖται·
 Ἀλλὰ μάτην ἀσπίδ' ἔχεις ὄνυχας μεγάλας
 Βαλλόμενοι ἀμφὶ φυγόντι, πλέμει ἰπτις δ' ἀφυλακτὴς
 Εἰς δασύπους ἐσιῶν, ῥᾶον ἐνὸς κρατέει.
 Οὐκ' ἀρ' ἐπὶ στείρας ὑπὸ πύκνους ἔσται ἐπὶ πόμῃ·
 Αἴθεται δ' ἐν μέσῳ ῥήϊον ἔστι φυγεῖν.

Mistio

Missio Castrensis.

Da mihi animas, cetera tolle tibi.

Hinc venit Assyria & Babylonis robur in armis;
 Inde Gomorrhæi stant Sodomaque duces.
 Insonuere tubæ: miscent certamina Reges:
 Alternò latè sanguine terra madet.
 Iam Sodome cecidere Duces; iam vincula passi,
 Felices socios qui cecidere vocant.
 Immeritum quoque Lot tristis fortuna cœgit
 Barbara captiuâ vincula ferre manu.
 Non tulit hanc sortem, neque tantum dedecus Abram:
 Hoc duce tercentum, stant noua castra, Viri.
 Væ tibi, væ Babylon, nostrâ quæ clade superbis:
 Iam rerum versas experiere vices.
 Assyrii cecidere; Loti iam vincula stringunt
 Assyrios; Sodoma reddita præda Duci est.
 Victor Abramus ouat: cui Rex: Age, diuide prædas,
 Redde animas nobis, cetera tolle tibi.
 Dicite vos Socij, vos Regia castra secuti,
 Quæ referet vester præmia digna labor?
 Quo lucro stabit victoria? dicite Regi:
 Da nobis animas, cetera tolle tibi.
 Præmia non leuium ferimus satis ampla laborum,
 Si nostrâ constet vitâ aliena salus.

Ccccc 3

Missio-

Missionis Castrensis opima præda.

— Pars optima prædæ
In noua dat vires certamina. —

Quid non venator, quid non vigil inuenit auceps?
Quas non illecebras questus vtrumque docet?
Ah fuge, præmoneo, fuge, dum licet, ardea: capta est
Altera; ne fias altera præda, caue.
Insequitur, rabidosque in te falco exserit ungues;
Quæque prius comiti, iam tibi rostra parat.
Scilicet hunc prima pars allicit optima prædæ,
Iuque nouas pugnas, & noua bella rapit.
Vos quoque, quos socio sibi nomine iunxit IESVS,
Exstimulat prædæ nobilioris amor.
Audio, vox vna est: Inuat, ô! per castra, per hostes
Tendere, quæ cælum, quæ Deus ipse vocat.
Inuia virtuti nulla est via; repperit illam,
Aut facit: in medio nil timet illa metu.
Est hic, est animus vitæ contemptor, & astra
Sanguine venali qui benè credat emi.
Sic agite inuicti Heroës, per tela, per enses
Obuia in oppositam pectora ferte necem.
Militibusque suas Ducibusque relinquitæ prædas,
Vestra suo sint cum milite præda Duces.
Omnibus è prædis pars hæc erit optima præda:
Hæc animos vobis in noua bella dabit.

Missio-

Missionis naualis vtilitas.

Iactemur, modò prosumus.

Nos quatit argenti Boreas modò missus ab Arcto,
 Fronte modò aduersà vexat agitque Notus.
 Nos Zephyrusque Eurysque agitant. ludibria ventis,
 Quicumque equor agunt, irrequieta sumus.
 Non tamen equoreis frustra fluitamus in undis;
 Non mare nos frustra, seuaque iactat hiems.
 Nam vada signamus, cacasque sub equore Syrtes;
 Has simul ut vitet, naufragiumque ratis.
 Iactemur, modò prosumus; modò nauita per nos
 Euitet Syrtes, insidiasque maris.
 Nos quoque Loiolidae (nec frustra) dulce putamus
 Iactari instabili per maria alta rate.
 Iactemur, modò prosumus. depellite nostris,
 O nauta, o miles, vestra pericla malis.
 Nauta caue, dum resque sunt, tua vela retorque;
 Hæc fuge, naufragium ne patiare, vada.
 En vitium nauis patitur. celer obstrue rimam;
 In nauem irrumpunt hæc mare morsque via.
 At tu quid lentus torpes? sta miles in armis;
 Qui necet, aut animam vulneret, hostis adest.
 O benè! paretis? Nunc nobis dulce periculum,
 Nunc est terra grauis, nunc iuuat ire mari.
 Fluctibus & ventis iactemur, dummodò vestris
 Hic animis proficit subueniatque labor.

Missio

Missio naualis ardua.

Intentant omnia mortem.

EN quanto peragant cursum discrimine puppes,
 Quas procul à patrio littore pontus habet.
 Indomitum venti voluunt mare, sedibus imis
 Eruta conuulsam verberat unda ratem.
 Vicini exitium scopuli, Syrtesque minantur,
 Fractaque spumosis aestuat unda vadis.
 Fulminibus calum superintonat; amulaque illis
 Altera tormentis fulmina missa fremunt.
 In ratis exitium conspirauere procelle,
 Fulminaque & fluctus, & vada cæca maris.
 Presentemque viris intentant omnia mortem;
 Mortem, quam timidis adferat ipse pavor.
 State, ipsamque inter fortes consistite mortem:
 Hac vinci à vobis se quoque posse sciat.
 Vt pereant alij, spes ut sit nulla salutis;
 Amisâ veniet vestra salute salus.
 Si medio ratis hausta profundo ad tartara sidat;
 Confecti cursus sidera portus erunt.
 O felix nimium cursus! non incubat illis
 Terra grauis, cælo quos leuis unda dedit.

Missionis

Missionis Naualis lucra.

Emerget diues ab vndis.

A Rdua res lucrum. Quid non molitur avarus?
 Quas gremio condit terra, recludit opes.
 Terra parum est cupidis; in prædam cedit & aquor,
 Nec sat tuta freti gurgite gemma latet.
 Mergitur & cacas petit Urinator arenas,
 Scrutaturque, sinu quas Thetis abdit, opes.
 Crescit amor lucri, gelidisque accenditur vndis
 Dira sitis: medias æstuat inter aquas.
 Quid facis infelix? pelago malè credis auare,
 Littus ama tutum: non habet vnda fidem.
 Vt tamen emergas; non sunt tua præmia tanti:
 Hæc, si, dum sequeris, sit tibi vile mori.
 O quantò spolia his, Socij, meliora refertis,
 Quos hominum toties per mare raptat amor?
 Non illis adamas pretio, non certet iaspis,
 Non lapis Oceano concolor ipse suo.
 Præmia sunt animæ, diuinæ mentis imago.
 Istis nil spoliis ditius orbis habet.
 Ite alacres, date vela Notis, vocat Ausfer in altum.
 Tollat amor lucri, quem facit vnda metum.
 Ampla satis merces, lucrum discrimine maius.
 Diuini pretium sanguinis illud habet.

D d d d d

Patres

Patres nauales, instante pugnâ aut tempestate,
animos vectorum expiant.

בִּצֵר

הִזְקוּ מִתִּי חֵיל כִּי לֹא תֵּלְאוּ בְּהֶבֶל
בּוֹקוּ בְּכֹל מָאֵד פֶּן תִּמּוּתוּ מִחֶרֶל
הִרְיִקוּ הַהוֹמֹת וְהַבּוֹקָה וּמִבּוֹקָה
בִּצֵר תּוֹשִׁיעֵכֶם וְאַנִּי מִמַּצּוֹקָה
הַשְׁלִיכוּ מִמָּיִם גַּם מִמַּאֲחָכֶם לַצּוֹלָה
רְמוּ שֶׁקֶץ בֵּינִם וְהֵי לִשְׂמִיחָה תּוֹגֵר
שָׂאוּ מִשְׁאָכֶם וְכֹל מִשְׁקַל הַנֶּפֶשׁ
זֶהוּ אֲנִיֹּתְכֶם תִּבּוּאוֹ מִזֶּה חֶפֶץ

INSTANTE PERICLO.

PErgite, namque inflat leti crudelis imago:
Et pretium tanti vita laboris erit.
Id superest, validis sentina exhausta lacertis
Oceano reddat, quod malè gestat onus.
Vos animi melius labes, instante periclo,
Ponitis in medio, naufraga turba, mari.
Scilicet hoc premitur grauiori pondere nauis,
Quo sine tuta suum prosequeretur iter.

ALIVD

ALIVD CARMEN
IN

EAMDEM SENTENTIAM.

N Vlla fides pelago. Pelagus discrimina mille,
 Mille vias leti, quâ spatiatur, habet.
 Sunt vada, sunt syrtes, sunt Acrocerania ponto:
 Multa rati Boreas, multa minantur aque.
 Nec fauor astrorum stabilis. polus ipse timendus,
 Et cum fulminibus qui ruit axe fragor.
 Sæpè mouet Batauns collatis praelia rostris;
 Et ponti victrix classis, ab hoste timet.
 Vt nihil accedat; senio rimisque fatiscens
 Ipse necaturas aluens haurit aquas.
 Qui regit, à scopulis, & ab hoste retorquet euntem;
 Quaque potest, grauidam fluctibus, arte leuat:
 Scilicet vt citius mare libera transeat vndis;
 Quasque mouet Batauns, vitet, & aura, minas.
 At quantò melius, quàm fluctus, crimina Patres
 Tollitis! hæc peius quolibet hoste nocent.
 Nec tantum pelagus, quantum premit ira Tonantis.
 Est omni grauius pondere, crimen, onus.
 Sistuntur Danaï, tarda stant Aulide puppes:
 Causa latet; Phœbo iudice lesa dea est.
 Classe domum repetens Ajax, mare vincit & hostem;
 Sed tamen offensa Palladis igne cadit.
 Ergo age qui tumido dubiam regis aquore puppim,
 Discrimen si vis tollere, tolle nefas.

Patres navales lacrymis poenitentiae vectorum animas ad portum salutis promouent.

Impleuitque sinum lacrymis.

AD portum properas? ponto ne fide nec Euris,
 Nil leuius vento est, mobiliusque mari.
 Tollit ad arbitrium Zephyrus, quod strauerat equor:
 Et qua spem dederat, iam facit aura metum.
 Certius arte rates inflataque vela reguntur:
 Arte cauent Syrtes & vada cæca maris.
 Arte per obstantes sua flectit carbasa fluctus
 Rector, & aduersis nauigat arte Notus.
 Spargit aquis velum, cursumque obliquat; & Austro,
 Quod petitur littus, non prohibente, subit.
 Non prohibere parum est: propellit, ut obstitit ante;
 Implet & humentes fortius aura sinus.
 Vita quid est aliud, nisi naus concita vento?
 Et speciem fallax equoris orbis habet.
 Portus, qui petitur, calum est: suus æthere splendor
 Emicat, incerto sidera certa mari.
 Est facilis cursus: venti sed euntibus obstant,
 Quaque lubet, misera non licet ire rati.
 Vna salus superest; spargantur lintea fluctu,
 Inuito curret tuta carina salo.
 Ille tuus labor est, IESV pugil: elicis undas,
 Inque sinum lacrymas ire per ora iubes.
 Nec mora, ventus adest, & felix Numinis aura
 Prouehit in portus vela ratemque suos.

Missio

Missio ad peste infectos.

Victima salutis publicæ.

Vrbe lacus mediâ Latias infecerat auras,
 Inuoluens damnis tecta virosque suis.
 Roma metu pallet: populi commune sepulchrum
 Creditur, & melior nî Deus obset, erit.
 Quid faciant ciues? humeris hic, ille lacertis,
 Quo claudi possit tanta vorago, ferunt:
 Omnia nequidquam. cumulo telluris hiatus
 Crescit, & exundans diditur vrbe lues.
 Consultitur Phæbus: sortes oracula pandunt:
 Quod petitur, summum det tibi Roma decus.
 Augur in incerto est, oracula Curtius edit;
 Et, summum Romæ sunt, ait, arma decus.
 Quoque minùs dubites, in me tentare licebit:
 Sit vita damno libera Romæ meæ.
 Nec mora: vectus equo, qualis tendebat in hostem,
 Inslit, & patulam claudit opertus humum.
 Magna Viri virtus. sed vos nil ceditis illi,
 O pugiles, anime prodiga turba tue.
 Non vos dira lues, quæ conficit omnia, terret,
 In mediis ausos stare cadaveribus.
 Seminecesque artus, & adhuc spirantia virus
 Corpora præsentî visere morte iuuat.
 Omnia fert pietas, fatum quoque, nescia Vinci;
 Unum pro multis deuouet illa caput.

D d d d d 3

Si